

vergadering **C42**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 26 oktober 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gestegen energiekosten bij Vlaamse sportclubs – 113 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan scheidsrechters – 122 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sportschutterslicentie bij een schietclub als opstap naar wapenbezit voor extremisten – 176 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over racistische spreekkoren in het voetbal – 209 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het meldpunt grensoverschrijdend gedrag van Voetbal Vlaanderen – 322 (2022-2023)	17

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gestegen energiekosten bij Vlaamse sportclubs – 113 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, onze Vlaamse sportclubs hebben het zeer moeilijk met de hoge energiekosten. De Vlaamse Sportfederatie (VSF) kwam recent met alarmerende cijfers. Maar liefst 17 procent van de sportclubs maakt vandaag structureel verlies en 30 procent spreekt zijn financiële reserves aan. De voorschotfactuur voor energie steeg bij de sportclubs gemiddeld met 137 procent.

Dat blijkt uit een bevraging van de Vlaamse Sportfederatie bij meer dan 750 sportclubs in Vlaanderen. Wanneer clubs de stijgende kosten moeten compenseren om het hoofd boven water te houden, is het lidgeld verhogen jammer genoeg het laatste redmiddel. We zien nu al dat 7 procent van de clubs het lidgeld heeft verhoogd en dat 13 procent dat overweegt. Als dat zo doorgaat, zullen veel mensen stoppen met sporten in clubverband.

In het persbericht van de VSF lezen we het volgende: “We vernemen alvast dat minister Weyts middelen vrijmaakt om sportclubs hierin te ondersteunen.” Daarnaast vraagt de VSF dat sportclubs gemakkelijk toegang kunnen krijgen tot gratis energiescans omdat ze vaak geen enkel idee hebben van wat de grootste energieverślinders op de club zijn en hoe ze die kunnen aanpakken.

Minister, welke middelen maakt u vrij om sportclubs te ondersteunen bij hun energiekosten? Over hoeveel gaat het en hoe gaat u die middelen verdelen?

Zult u gratis energiescans aanbieden aan sportclubs?

Hoe zult u vermijden dat steeds meer sportclubs hun lidgelden verhogen om zodoende de gestegen energiekosten te kunnen betalen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met betrekking tot de ondersteuning in het kader van de oplopende kosten van energie en inflatie ben ik momenteel nog in dialoog, onder andere met de VSF. Ik ga uit van een ondersteuning op grond van een combinatie van leningen en noodsteun. Dat is dezelfde aanpak die ik ook gestalte heb gegeven in het kader van de coronacrisis. Dat is nog een beetje work in progress. Ik zou daarbij in eerste instantie met de betrokken instantie, de VSF, tot een besluit willen komen.

Wat betreft de energiescans werd in het kader van SportSpurt een samenwerking aangegaan met het Vlaams Energiebedrijf (VEB) rond drie van hun lopende raamovereenkomsten: ‘Relighting indoor’ en ‘Relighting outdoor’; de conditiestaatmeting en de energiescan.

Het VEB richt zich tot Vlaamse organisaties die gebonden zijn aan de wet op de overheidsopdrachten. Dit is onder meer, vanzelfsprekend, de Vlaamse overheid zelf, maar ook zijn het entiteiten die werkingsmiddelen, subsidies ontvangen vanuit de overheid: agentschappen, steden en gemeenten, OCMW’s, scholen, huisvestingsmaatschappijen ... Sportorganisaties die voor meer dan 50 procent gefinancierd worden via publieke middelen, kunnen rechtstreeks afnemen van deze raamovereenkomst. Sportclubs die niet aan deze voorwaarde voldoen, kunnen ook participeren, maar dan wel onrechtstreeks, bijvoorbeeld via een lokaal bestuur.

Ook in onze subsidies voor de bovenlokale sportinfrastructuur wordt ingezet op langetermijnvoordelen. Energetische ingrepen en de bijbehorende investeringskosten bij de renovatie of nieuwbouw van bovenlokale sportinfrastructuur zijn subsidieerbaar binnen het decreet bovenlokale sportinfrastructuur.

Wat betreft de lidgelden heb ik in een antwoord op een eerdere parlementaire vraag aangegeven dat de sportclubs vrij zijn om hun lidgelden te bepalen. Er is een relatief groot verschil tussen de clubs. Met de steunmaatregelen die ik voorzie, willen we de clubs ondersteunen op korte en lange termijn, zodat de lidgelden niet dwangmatig moeten worden verhoogd. Indien een verhoging wel noodzakelijk blijkt om als club leefbaar te blijven of om bepaalde investeringen te kunnen doen of nieuwe keuzes te maken, zal het desgevallend wel kunnen of moeten gebeuren.

We moeten daarbij vanuit de overheid wel blijven inzetten op het toepassen en promoten van sociale correctiesystemen zoals bijvoorbeeld de UiTPAS die we kennen, met het kansentarief.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, ik hoor welwillendheid maar ik krijg heel weinig concrete zaken waarmee we de clubs zouden kunnen geruststellen. U hebt het over een eventuele combinatie van leningen en ondersteuning. Wanneer zullen we daar informatie over krijgen? De rekeningen en de voorschotfacturen beginnen nu te komen. Veel clubs zijn in paniek. Ze willen weten waarop ze een beroep kunnen doen, zodat ze kunnen weten of ze al of niet de lidgelden zullen moeten verhogen.

Dan is er de samenwerking met het VEB voor die energiescans. U zegt dat de sportorganisaties die voor meer dan 50 procent worden gefinancierd met overheidsmiddelen daar een beroep op kunnen doen. Waarom breidt u dat niet uit? Als dat niet kan, over hoeveel clubs gaat dat dan? Is dat het merendeel, of drie vierde van de clubs? Of is dat maar een klein deel?

Het is heel belangrijk om de invloed van de hogere energiekosten op de uitgaven te meten. Hoe zult u dat monitoren? Welke periode neemt u in beschouwing?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Het zijn niet alleen de sportclubs die voor grote uitdagingen staan. Ik denk dat de meeste clubs op dit moment zeer bewust bekijken wat kan, wat niet meer kan, waar ze aanpassingen moeten doen. Het heeft ook vaak met investeringen te maken. Bijvoorbeeld als men andere verlichting installeert, die veel minder energie verbruikt.

Minister, ik denk dat er wél heel wat inspanningen gebeuren. Ik wil wel een onderscheid maken. Er zijn sportclubs die eigen infrastructuur hebben, maar er zijn ook sportclubs die huren, die van een gemeentelijke of private sporthal gebruikmaken. Daar is het ook nog een beetje afwachten wat men zal doen met de verhuurgelden. Ik krijg die vraag ook in mijn gemeente. We zijn dat niet direct van plan. Maar het zorgt wel voor extra kosten voor de uitbater.

Ik heb ook een concrete vraag – en hij zat al wat in de tussenkomst van mijn collega. Hij gaat over dat onderscheid tussen publieke en andere middelen. Minister, bedoelen we met publieke middelen puur alleen de subsidies? Wat verstaan we onder publieke middelen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft: dat gaat over werkingsmiddelen, subsidies, welke vorm dan ook. Financiële stromen van overheidswege. Vandaar

dat er wel een brede 'range' is. De lokale besturen vallen daaronder, maar evengoed de zorgsector, huisvestingsmaatschappijen, scholen.

Wanneer sportverenigingen voor meer dan 50 procent afhankelijk zijn van overheidsmiddelen ... Ik kan niet meteen zeggen welk aandeel daaronder ressorteert. Wel dat er altijd een bypass is. Via het lokale bestuur kan men aanspraak maken of gebruikmaken van dat raamcontract.

Veel clubs maken gebruik van de lokale infrastructuur. Daarom is het goed dat we met de Vlaamse Regering hebben besloten om heel veel extra financiële middelen te geven aan de lokale besturen, op grond van de lokale begrotingsbespreking. Zelfs met een evolutief pad van 2022 tot 2025, en met oplopende extra financiële injectie. Ik ga er ook wel van uit dat dat onrechtstreeks ten goede komt aan het verenigingsleven en dus aan onze sportclubs in kwestie.

De timing van het steunpakket zal de komende weken wel duidelijk worden. Ik kan daar nu geen timing op zetten. Maar het zal niet lang meer duren, ik zal u niet lang op uw honger laten zitten.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, het is belangrijk dat u mee helpt monitoren hoe het gaat met die energiekosten bij de sportclubs, dat u hen daarin enige ondersteuning aanbiedt. Mijn collega zei het ook: gelukkig is er gemeentelijke ondersteuning. Maar sport is ook een Vlaamse bevoegdheid. Alles wordt duurder in het leven. Wij vinden het niet evident dat ook lidgelden bij sportclubs duurder worden want – en u weet het net zo goed als ik – minder mensen die sporten, dat heeft een zeer slechte invloed, niet alleen op de gezondheid maar zeker ook op de samenhang in de maatschappij. Wij zullen daar in andere vragen op terugkomen. Via de sportclubs zouden we daar veel meer moeten kunnen betekenen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan scheidsrechters
– 122 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, vier op de vijf sportfederaties in Vlaanderen hebben af te rekenen met een tekort aan scheidsrechters of andere officials. Te weinig jongeren willen scheidsrechter worden, terwijl oudere scheidsrechters uitstromen en het aantal wedstrijden toeneemt door het stijgende aantal sporters. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om competities vlot te kunnen organiseren en komen binnenkort mogelijk veel amateurwedstrijden in het gedrang.

De Week van de Official was gepland voor 1 tot 9 oktober en stond in het teken van de zoektocht naar en opleiding van nieuwe scheidsrechters, juryleden en wedstrijdleiders. De Vlaamse Sportfederatie (VSF) lanceert nu een onlineleerplatform waarop de sportfederaties hun eigen cursussen voor officials kunnen aanbieden. Dat moet bijdragen aan een professionalisering van de wedstrijdofficials en ervoor zorgen dat meer jongeren bereikt kunnen worden, klinkt het.

Hierbij heb ik volgende vragen.

Verwacht u dat het onlineleerplatform van de VSF een voldoende groot effect zal hebben om het tekort aan scheidsrechters te verhelpen?

Wat zult u doen om het tekort aan scheidsrechters aan te pakken?

Zeven op de tien officials zijn mannen. Hoe wilt u meer vrouwen enthousiast maken om scheidsrechter te worden?

De officials vergrijzen in heel wat sporttakken. Hoe wilt u meer jongeren enthousiast maken om scheidsrechter te worden?

Dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel, mevrouw Lambrecht. We hebben inderdaad een tekort aan scheidsrechters. De drempel ligt laag dus ik denk dat u dat zeer goed gaat doen. En aan allen deze warme uitnodiging om die uitdaging aan te gaan. Ik heb dat zelf ook al eens gedaan. Dat is trouwens ook plezierig om te doen.

Hoe zetten we er beleidsmatig op in? We zetten, in samenspraak met de sector, in op enkele speerpunten. Het eerste speerpunt gaat over waardering en beeldvorming want daar schort wel wat. Om die waardering te tonen, organiseren we met de VSF ieder jaar ook de Week van de Official. Met de boodschap 'Zonder officials geen sport' en hashtags als '#bedanktscheids' en '#bedanktjury' willen we samen met de federaties, de clubs en de sporters zelf officials bedanken voor hun inzet. Naast die algemene campagne zijn het ook de sportfederaties zelf die concrete acties en campagnes opzetten om de rol van scheidsrechters in de kijker te zetten. Ik denk hierbij concreet aan een initiatief dat ontstond binnen het project 'Jonge Leeuwen' van de Vlaamse Sportfederatie. Cycling Vlaanderen startte samen met zijn twee jonge leeuwen een uitgebreide 'World official'-campagne op onder het motto 'Wij maken de koers'.

Een tweede voorbeeld is de campagne 'Word scheidsrechter en deel zelf de lakens uit op het voetbalveld' waarmee Voetbal Vlaanderen minimaal zevenhonderd nieuwe scheidsrechters wil opleiden. Ik zie trouwens ook in de vele kantines de affiches opduiken en dat is zeer goed. Men wil niet alleen nieuwe scheidsrechters gaan opleiden maar ook de drop-out tegengaan en ook nieuwe officials individueel begeleiden en coachen.

Ook de twee specifieke doelgroepen die u aanhaalde, jongeren en vrouwen, krijgen specifieke aandacht in de beeldvorming. Zo was bijvoorbeeld vorig jaar gendergelijkheid het centrale thema tijdens de Week van de Official. De beeldvorming voor de Week van de Official is ook aangepast om iedereen, ongeacht leeftijd en geslacht, te bereiken. Om specifiek meer jongeren te bereiken, hebben dan ook verschillende federaties de leeftijdsgrens om official te worden, verlaagd en of hun aanpak aangepast door bewuster aandacht te schenken aan het laagdrempelig maken voor jongeren.

Een tweede speerpunt gaat over de ondersteuning en het op maat werken. Naast het tonen van waardering zetten we ook in op instroom, behoud, opleiden, begeleiden en kwaliteit van de officials. De VSF voorziet ieder jaar in een inspiratiepakket met ideeën rond enkele subthema's zoals opleiding, imago en kennis over de spelregels. Ook het onlineleerplatform van de VSF zet sterk in op die ondersteuning. U vroeg naar het effect daarvan. Ik kan daar nu op deze korte termijn nog geen uitspraken over doen. Het project is nog maar net gestart. Het succes zal veelal afhangen van het gebruik door de sportfederaties en de flankerende acties die worden opgezet in dat kader. Ik denk wel dat het een goed instrument is voor het gericht opleiden van officials, maar we moeten erkennen dat het platform op zich het tekort aan scheidsrechters niet zal oplossen.

Nu, de sportfederaties komen samen en inspireren elkaar, leggen ook wel contacten en zoeken naar mogelijkheden om samen te werken. En dat doen ze vooral door het delen van goede praktijken, want heel wat federaties gaan zelf aan de slag met concrete projecten. Rugby Vlaanderen ontwikkelt een virtual reality-game waarmee potentiële scheidsrechters op een leuke manier ook de spelregels beter kunnen leren kennen. Die tool wordt momenteel uitgetest op jeugdturnoieren. De Vlaamse Hockey Liga ontwikkelt een arbitrage-app voor het opleiden en begeleiden van nieuwe scheidsrechters. Dat zijn twee specifieke projecten die we ook vanuit onze beleidsfocus innovatie financieel ondersteunen.

Ook rond specifieke topics of doelgroepen worden tijdens de netwerkmomenten met de federaties hindernissen besproken en goede voorbeelden gedeeld. Denk aan de toelichtingen van Laurine Delforge, de Belgische internationale hockey-scheidsrechter die als een van de eerste twee vrouwen ooit op Euro Hockey mocht fluiten, en aan het 'Female Referee Project' van Basketbal Vlaanderen.

Ik denk dat alle voorbeelden allemaal waardevolle initiatieven zijn. Maar daar blijft het niet bij. Voor de doelgroep vrouwen lanceerde ik recent nog een oproep voor meer vrouwen in alle geledingen van de sport. Sportfederaties kunnen nog tot 1 november projecten rond dat topic indienen en daarvoor ook financieel worden ondersteund. Ook projecten om vrouwelijke officials aan te trekken, vallen natuurlijk binnen de scope van die oproep.

Er is ook specifiek aandacht voor jongeren. Een van de projectpijlars binnen de campagne 'Geef tieners een stem' speelt in op heroriëntering van jonge clubleden die willen stoppen met sporten en dreigen af te haken. Daarbij proberen we hen warm te maken voor andere functies binnen de club: als vrijwilliger, als coach, maar dat kan natuurlijk ook als scheidsrechter. Ik denk dat dit onderwerp absoluut de sportsector bezighoudt en dat men er goed en enthousiast rond werkt. We zien nu ook die goede campagnes en praktijken gestalte krijgen op het terrein. Het komt er nu op aan om die zoveel mogelijk met elkaar te gaan uitwisselen en te gaan verspreiden.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Dank u wel, minister. Er gebeurt heel wat, vooral op het vlak van waardering en beeldvorming. Die sensibilisering is ook heel belangrijk. Ik ben ervan overtuigd dat er heel veel gebeurt. Ik kom straks nog terug op een andere vraag. Er wordt ook heel veel geroepen vanaf de zijlijn, er is veel agressie vanaf de zijkant. Het wordt er dus niet minder eenvoudig op voor die scheidsrechters om die taak op zich te nemen. We zouden eigenlijk kunnen zeggen dat het als het ware een knelpunthobby is. Daarover heb ik dan een volgende vraag. Die scheidsrechters die toch voor een ongelooflijk moeilijke taak staan – u zegt dat het fijn is maar het is niet altijd fijn voor hen – krijgen daar een heel kleine onkostenvergoeding voor. Hoe staat u eigenlijk tegenover een hogere vergoeding voor de scheidsrechters om zo meer refs aan te trekken? Denkt u dat dat ook een piste is die we goed onder de loep moeten nemen? Of zegt u dat het helemaal niets met de vergoeding te maken heeft? Dank u.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ook kort. Ik ken de uitdagingen in al de verschillende sporttakken niet maar ik kan me inbeelden dat ze in veel sporttakken groot zijn. Ik erken, minister, dat er ook heel wat initiatieven aangestuurd worden vanuit de federaties, vanuit het beleid, om scheidsrechters te werven. Ik heb in mijn vriendenkring nogal wat scheidsrechters en ik kan toch getuigen dat zij dat met heel veel passie en heel veel overtuiging doen. Het klopt, mevrouw Lambrecht, dat zij ook wel vaker onderwerp zijn van spreekkoren of scheldpartijen maar de meesten die ik ken, kunnen zich daar ook wel overheen zetten en kunnen dat een plaats geven. Keur ik dat goed? Neen, want ik denk dat het inderdaad heel belangrijk is

dat een scheidsrechter ook na de wedstrijd felicitaties krijgt. Het moeten niet alleen geldmiddelen zijn maar het kan ook waardering zijn. Ik denk dat het een uitdaging is voor ons allen om, wanneer de spelers van het veld komen, hun niet alleen een applaus te geven maar ook eens te applaudisseren voor de scheidsrechters of hun een hand te geven en te bedanken. Dat kan natuurlijk niet in een groot stadion maar wel op kleinere schaal. Ik denk dat op die manier het beleid zoals het gevoerd wordt, zeker zijn vruchten zal afwerpen.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik wil nog even ingaan op een punt, namelijk die vergoeding voor scheidsrechters. Je kunt niet iemand zomaar vergoeden. Je kunt die vergoeden omdat hij bij je werkt als bediende maar dat is niet het geval bij scheidsrechters. Je kunt die vergoeden met een vrijwilligersvergoeding maar het is heel strikt wettelijk bepaald wat je kunt vergoeden, hoe je kunt vergoeden. Dat is overigens geen vergoeding, dat is een terugbetaling van kosten. Dat mag voor vrijwilligers zelfs geen vergoeding worden genoemd. Ik heb zelf ooit met iets dergelijks gewerkt, met name de vrijetijdsvergoeding. Dat was zeer populair in de sportkringen maar dat werd uiteindelijk door de Federale Regeringen afgeschoten en opnieuw vervangen door een vergoeding met een arbeidscontract, iets wat totaal niet overeenkomt met wat nodig is in de sportsector.

U kunt er misschien federaal nog eens bij uw collega's op aandringen, mevrouw Lambrecht, om terug te gaan naar de oorspronkelijke, originele vergoeding, die ik vrijetijdsvergoeding noemde, voor mensen die al vier vijfde werken en niet in de sportsector, om die als coach of scheidsrechter een belastingvrije maximumvergoeding – toen was dat 6000 euro per jaar – te geven. Ik denk dat u niet alleen van mij maar van heel de sportsector applaus zou krijgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u. Ik sluit me natuurlijk aan bij dat laatste pleidooi. Een eenvoudiger vrijwilligersvergoeding op federaal niveau met minder lasten zou ons heel wat vooruit helpen in het verenigingsleven en dan zeker in het sportverenigingsleven. Wat de hogere vergoeding betreft, is het natuurlijk elke federatie op zich die die bedragen bepaalt. Ik denk niet dat dat de meest cruciale drive of motor is om te beslissen om scheidsrechter te worden. Maar als de federatie zou beslissen om die vergoeding te verhogen, al dan niet met indexering, zou dat voor de federatie zelf en mogelijk ook voor de clubs extra kosten met zich mee brengen, en dan ben je natuurlijk terug bij het uitgangspunt van de vorige vraag.

Ik denk dat elke federatie wel altijd probeert de beste financiële oplossing te zoeken en daar toch gaat voor een zekere kostendekking, al was het maar voor verplaatsing en dergelijke. Dat zal bij de ene sport al hoger zijn dan bij de andere, maar dat is de autonomie van de federaties in kwestie.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Dank u wel, minister. Inderdaad, zoals de collega zei, applaus en zelfs meer dan dat, voor de scheidsrechters. Ze zijn meer dan nodig. Wat de vergoeding betreft, ben ik blij met uw antwoord. Ik ga daar geen communautair probleem van maken en zeggen dat de schuld daar ligt. Het is aan ons, politici, om samen te zitten en dat toch te verbeteren. Ik kan u zeggen dat u voor goede voorstellen alvast bondgenoten zult hebben bij de ministers van Vooruit die zich daarmee bezighouden. We moeten er gewoon voor zorgen dat een betere wettelijke vergoeding gerealiseerd wordt. Ik kan toch uit alle tussenkomsten opmaken dat er een diep respect is voor de scheidsrechters. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sportschutterslicentie bij een schietclub als opstap naar wapenbezit voor extremisten – 176 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, minister, mijn vraag stel ik naar aanleiding van een incident in Merksem met een extreemrechtse militant, die daarbij trouwens om het leven gekomen is, waarbij nogal wat vragen gesteld worden over het al dan niet bekomen van een licentie of een toelating voor het in huis hebben van munitie en wapens. Ik ken ook voldoende schietclubs om te weten dat het zeker over uitzonderingen of misschien een uitzondering gaat, maar men moet proberen om elke uitzondering teniet te doen, zeker als het gaat over gevaarlijke personen die al dan niet over een licentie of een toelating om een wapen te bezitten zouden beschikken.

Bij dat incident in Merksem ging het over meer dan honderd wapens en een grote hoeveelheid munitie. De betrokkene was deel van een groepje dat ervan verdacht wordt een vorm van gewapend verzet te willen plegen tegen de overheid. Dat is ook de reden van de inval geweest. Hij was lid van een schietclub in Merksem. De zes andere verdachten die werden opgepakt, waren ook allemaal lid van diezelfde schietclub. In extreemrechtse hoek circuleert blijkbaar het advies om zich aan te sluiten bij een schietclub, om zo op een legale manier aan wapens te komen. Indien dat zo zou zijn, is dat natuurlijk een heel ernstige aangelegenheid.

De betrokkene was zelf voorzitter van de Koninklijke Federatie der karabijn- en pistoolschutters Antwerpen (K.FKPA). Op sociale media en in artikels riep hij medestanders op om zich aan te sluiten bij een schietclub. Met andere woorden: onder het mom van het bekomen van een licentie of een toelating was het de bedoeling om zijn extreemrechts clubje te versterken. Hij deelde ook een tip met zijn lezers: sluit je aan bij een schietclub. Op die manier breid je je netwerk gigantisch uit en zul je veel gelijkgestemde geesten tegenkomen. Voor alle duidelijkheid: ik zie dit niet bij de schietclubs uit mijn omgeving die ik ken.

Voor een hele resem dodelijke vuurwapens volstaat een sportschutterslicentie om ze legaal in een wapenwinkel te kunnen kopen. Die licentie moet aangevraagd worden bij een van de twee grote federaties die Vlaanderen telt. Met een blanco strafregister raak je relatief gemakkelijk aan zo'n licentie, en dus ook aan wapens, zeker als we de weg mogen geloven die achter dit hele verhaal zit. De politie komt daar meestal niet aan te pas, wel een dokter, die een medisch attest moet afleveren. Maar niets houdt mensen tegen om met dat doel bij dokters te shoppen. In theorie houden de schietclubs een intakegesprek met elk kandidaat-lid, maar dat gebeurt niet consistent. Vaak is het idee dat zo'n controle uitvoeren niet hun taak is, maar die van de overheid. Het Vlaams Vredesinstituut bepleit dan ook naar aanleiding van heel dit gebeuren om voor een licentie als sportschutter een screening door de politie te laten verplichten. Dat lijkt me relatief logisch. In alle eerlijkheid, hetzelfde geldt trouwens ook voor mensen die jagen, wat dus ook door sommigen als een sport beschouwd wordt.

Minister, bij welke federatie is de schietclub uit Merksem aangesloten? Wordt deze federatie erkend, al dan niet gesubsidieerd door Sport Vlaanderen?

Aan welke voorwaarden moet een schietclub voldoen om een sportschutterslicentie te kunnen verlenen? Aan welke controles moet de club voldoen vooraleer die aan een van de leden zo'n licentie kan toekennen?

Wat is het statuut van de K.FKPA waar de betrokkene voorzitter van was binnen de Vlaamse sport? Wordt deze federatie erkend, al dan niet gesubsidieerd door Sport Vlaanderen? Bij welke overkoepelende federatie is die club aangesloten? Welke controles zou die federatie moeten uitvoeren bij de schietclubs die bij hen aangesloten zijn?

Bent u van mening of deelt u de visie van het Vlaams Vredesinstituut – wat toch een instelling is die hier in het Vlaams Parlement zit, zij het als onafhankelijke instelling – dat vindt dat een licentie als sportschutter vandaag te makkelijk kan worden toegekend? Zo ja, wat gaat u daaraan doen?

Hoe staat u tegenover het voorstel van het Vlaams Vredesinstituut om voor een licentie als sportschutter een screening door de lokale politie te verplichten?

Wat zult u doen om de aansluiting bij een schietclub als opstap naar wapenbezit bij extremisten een halt toe te roepen of zeker en vast om het mogelijk te maken om dit meer onder controle te houden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid en om misverstanden te vermijden: schietclubs kunnen géén sportschutterslicenties uitreiken. Wie mag dat wel? Enkel drie gemachtigde schietsportfederaties kunnen dat. Dat zijn de Vlaamse Schietsportkoepel, Fros Multisport Vlaanderen en Vlaamse Traditionele Sporten (VLAS).

De man die om het leven kwam bij een vuurgevecht met de politie en naar wie u in uw vraagstelling verwijst, was inderdaad sportschutter en lid van een schietclub.

De Merksemse Schutters Vereniging is aangesloten bij Fros, een erkende en gesubsidieerde Vlaamse multisportfederatie. De Koninklijke Federatie der karabijn- en pistoolschutters Antwerpen heeft geen statuut. Het is geen erkende of gesubsidieerde sportfederatie, maar zij zijn lid van Fros. Ook de bij haar aangesloten clubs zijn lid van Fros. Er is geen decretaale verplichting voor de Koninklijke Federatie der karabijn- en pistoolschutters Antwerpen of Fros om de bij haar aangesloten schietclubs actief te controleren.

De voorwaarden om een sportschutterslicentie te verkrijgen, zijn niet van de poes en decretaal bepaald. Het zijn er maar liefst acht. Ik som ze even op. Ten eerste geldt een minimumleeftijd van zestien jaar; ten tweede moet er, indien je minderjarig bent, toestemming zijn van ouders of wettelijke vertegenwoordigers; ten derde moet je actief lid zijn van een schietsportfederatie; ten vierde mag je niet veroordeeld zijn voor een misdrijf waardoor overeenkomstig de wapenwet geen vergunning voor een vuurwapen kan worden uitgereikt; ten vijfde mag je niet het voorwerp zijn van een lopende schorsing of van een intrekking van de sportschutterslicentie met nog actuele redenen; ten zesde moet je een medisch attest kunnen voorleggen dat bevestigt dat je in staat bent een wapen te manipuleren zonder gevaar voor jezelf of voor anderen; ten zevende moet je slagen voor een theoretische proef, wat de kennis van de regelgeving impliceert, tot slot moet je slagen voor een praktische proef, per wapencategorie is dat een aparte praktische proef.

Voor het verkrijgen van een sportschutterslicentie moet je dus cumulatief aan die acht voorwaarden voldoen. Daarna wordt er jaarlijks en vijfjaarlijks een extra controle uitgevoerd op de voorwaarde over het actief lidmaatschap en op de strafrechtelijke antecedenten.

Concreet betekent dit dat een sportschutter jaarlijks minimaal twaalf schietbeurten, gespreid over minstens twaalf dagen en over minstens twee trimesters, moet kunnen voorleggen. Jaarlijks moet die daarnaast het uittreksel uit het strafregister voorleggen, waarbij de sportschutter in kwestie aantoont dat die niet het voorwerp

is geworden van een veroordeling voor een misdrijf waardoor overeenkomstig de wapenwet geen vergunning voor een vuurwapen kan worden uitgereikt. De derde voorwaarde is dat die om de vijf jaar een recent medisch attest moet voorleggen dat bevestigt dat de sportschutter in staat is een wapen te manipuleren.

Indien de sportschutter in kwestie vervolgens een eigen wapen wenst aan te kopen, ressorteert die onder de federale regelgeving, namelijk de federale wapenwet. De federale wetgever maakt een opdeling voor het aankopen van vuurwapens, met verschillende modellen.

Met een sportschutterslicentie kan een wapen worden aangekocht dat vermeld is op de lijst van vuurwapens ontworpen voor het sportschieten. Dat is het zogenaamde model 9.

Om een ander vergunningsplichtig vuurwapen aan te kopen, moet een vergunning bij de provinciale wapendienst worden aangevraagd. Ook daar moet je aan verschillende voorwaarden voldoen, waaronder het aantonen van een wettige reden. Een sportschutterslicentie bewijst de wettige reden 'sportief schieten'.

Zodra een sportschutterslicentie is uitgereikt, wordt ook de gouverneur, die bevoegd is voor de verblijfplaats van de sportschutter, hiervan op de hoogte gesteld. De gouverneur kan beslissen een moraliteitsonderzoek te laten uitvoeren door de politiediensten, net zoals dat gebeurt indien de sportschutter een vergunningsplichtig vuurwapen wil aankopen.

De aanbeveling om voor het uitreiken van een sportschutterslicentie een screening door de politie te verplichten, vergt een aanpassing van het hele systeem waarbij sportschutterslicenties worden uitgereikt door de gemachtigde federaties, en dat is een volledige hertekening van de reglementering betreffende het toekennen van een sportschutterslicentie in Vlaanderen. Het aanvragen en verwerken van politio-nale gegevens vereist een tussenkomst van de overheid in de procedure. We bekijken of het systeem niet op andere manieren voor verbetering vatbaar is. Dat is altijd een 'work in progress'.

Als minister van Sport ben ik niet verantwoordelijk om extremisme op te sporen, daarvoor dienen politie en justitie nog altijd. Als er een gevaar voor de openbare orde wordt vastgesteld, is het de bevoegdheid van de gouverneur om het wapenbezit van de persoon in kwestie in te trekken. Zodra de gemachtigde schietsportfederatie daarvan op de hoogte wordt gesteld, wordt onmiddellijk overgegaan tot de intrekking van de licentie in kwestie.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord.

Ik ben inderdaad de eerste om toe te geven dat we niet met de mug en de olifant moeten beginnen, vanwege één casus. Maar mijn vraag is toch alleszins dat we effectief afwegen of het al dan niet nuttig is om de voorwaarden te verstrengen en de wetgeving – in dit geval decretale bepalingen – aan te passen. Misschien zijn er – zoals u zegt – eventueel ook andere mogelijkheden om dat te bekijken of te beletten. Maar ik zou alleszins willen vragen dat u in gesprek treedt met het Vlaams Vredesinstituut om ook te bekijken in welke mate er toch bepaalde aanpassingen kunnen gebeuren, om te beletten dat dit soort calamiteiten voorvallen. We zullen ze nooit kunnen uitsluiten, dat is correct, maar ik denk dat we alle mogelijkheden die we hebben om dat te proberen, moeten aanreiken.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Door de band genomen zijn het inderdaad heel erg strikte regels waaraan sportschutters moeten voldoen om aan een licentie te raken – en die te kunnen houden, overigens. Uitzonderingen zijn er, die zullen er allicht altijd wel zijn. Vindt een mens een regel, dan zal men wel een ander mens vinden die daarover moet gaan. Maar zoals de minister aangaf, zijn dat opdrachten voor politie en justitie om dit op te volgen.

Minister, wat de verschillende stappen betreft die je moet doorlopen om een sport-schutterslicentie te kunnen verkrijgen, is eentje daarvan dat medisch attest, zoals u aangaf. In de praktijk betekent dat veelal een bezoek aan een huisarts die dan in een een-op-eengesprek een inschatting maakt of u geschikt bent om een wapen te manipuleren. De huisarts is daar momenteel misschien niet meer de meest geschikte persoon voor. De tijd dat een huisarts zijn patiënt door en door kende en zijn dossier helemaal beheerste, die is niet meer wat het ooit geweest is. Is het misschien mogelijk om de artsen te bevragen naar hun eigen inschatting of hier te gaan bekijken of een aanpassing van die regel mogelijk is, om dat medisch attest toch grondiger te gaan nakijken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, ik begrijp de vraagstelling niet helemaal. Ik weet niet of zich daar een problematiek stelt, rond het medisch attest. Want dat is een vrij reguliere en nagenoeg standaardprocedure. Ik denk dat een medisch attest ook wel in andere regelgeving wordt vereist.

Maar wat de regelgeving in globo betreft, ik denk dat ik u geschetst heb dat er toch wel hele strikte cumulatieve voorwaarden gelden. Ik ben nu ook niet geneigd om, op basis van die specifieke casuïstiek en dramatiek die zich heeft voorgedaan en waarbij de omstandigheden en wie welke verantwoordelijkheid ter zake heeft, toch ook niet voor eenieder duidelijk zijn, heel de regelgeving met betrekking tot sport-schutters en hun licenties op de schop te doen. Dat wens ik niet te doen. Ik denk dat die sportschuttersclubs daar heel verantwoordelijk mee omspringen. Het incident dat aanleiding heeft gegeven tot de vraagstelling houdt, denk ik, geen verband met onze sportregelgeving.

Ik wil altijd bekijken, hoor, of we kunnen optimaliseren. Want ik had begrepen dat een van de aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut betrekking zou hebben op een Vlaamse bevoegdheid. Maar wat men dan voorstelt, is wel vrij verregaand. Ons volledig politieapparaat ook daarmee nog eens gaan belasten, met het persoonlijk gaan screenen van elkeen ... En ik zou dan ook niet weten in welk kader, op basis van welke criteria. Quid de GDPR (General Data Protection Regulation)? Dat lijkt mij makkelijker gezegd dan gedaan, dus daar ben ik toch wel wat terughoudend.

Tot slot, nog eens terugkerend naar het medisch attest, veronderstel ik dat daar ook een Europese regelgeving geldt, omdat dat ook vereist wordt – dat zou ik zelf ook eens moeten bekijken. Ik denk dat dat zich situeert binnen een Europees regelgevend kader.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

Mijn vraag is natuurlijk ook ingegeven door het feit dat we ook een beetje consequent moeten zijn, los van de inhoud. Als we iets oprichten zoals een Vlaams Vredesinstituut, dat zo nauw gelieerd is met het Vlaams Parlement – zij het dat het een onafhankelijke instantie is –, is het ook goed om, als dat adviezen geeft, daar zoveel mogelijk rekening mee te houden.

Twee, wat die lokale politie betreft, ik ben het met u eens dat dat voor bijkomende werklast zou zorgen voor de lokale politie, maar langs de andere kant ben ik het niet eens met het gegeven dat de lokale politie dat nu ook al zou moeten doen, want zij hebben nu natuurlijk ook al veel werk. En als ik zie hoe dat bij die schietclubs gaat, in alle eerlijkheid, dat gebeurt natuurlijk niet. Ik ben akkoord, als er iets gebeurt zoals in dit geval, dan is dat het werk van zelfs de federale politie en speciale teams, maar dat lokale politie d'office een oogje in het zeil houdt bij lokale schietclubs, dat is natuurlijk niet het geval. Dat is zeker geen prioriteit en ik denk zelfs dat dat in de meeste korpsen gewoonweg niet gebeurt. Het is dus ook wat te simpel om te zeggen: als er zoiets gebeurt, dan is dat eigenlijk de taak van de lokale politie. Laten we eerlijk zijn, 'on the field' gebeurt dat niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over racistische spreekkoren in het voetbal

– 209 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, helaas blijft racisme steeds weer de kop opsteken in ons voetbal. Op zaterdag 8 oktober was het weer zover, bij de wedstrijd RWDM-Beerschot in eerste klasse B, ook wel de Challenger Pro League genoemd. Een deel van de Beerschot supporters bezondigde zich aan racistische gezangen in de richting van de supporters van RWDM. Lorin Parys, CEO van de Pro League, reageerde met een tweet waarin hij de racistische uitlatingen als 'oliedom' bestempelde. Hij gaf aan dat de bondsprocureur een onderzoek zal starten. Er wordt ook een supportersmeeting georganiseerd met de fans van Beerschot.

Dit incident is het zoveelste in een lange rij in ons voetbal. En wat we in het profvoetbal zien, zien we ook bij de jeugd. De Nationale Kamer in de strijd tegen Discriminatie en Racisme (NKDR) behandelde vorig voetbalseizoen 100 meldingen. Daarvan hadden er 12 betrekking op het profvoetbal, 46 op het volwassen amateurvoetbal en 42 op het jeugdvoetbal.

Zo'n vijftien jaar geleden was er, net als vandaag, ook al een opstoot van racisme in het voetbal. Toen werd een stappenplan ingevoerd. Dat ging van de stadionomroeper die een waarschuwing omriep, over de wedstrijd stilleggen en spelen zonder publiek, tot het daadwerkelijk aftrekken van punten. Die laatste stap, de aftrek van punten, bestaat vandaag niet meer maar is mogelijk cruciaal om clubs en fans toch te responsabiliseren.

Minister, hebt u over dit incident al contact opgenomen met Pro League-CEO Lorin Parys? Wat zijn de maximale straffen die deze fans en hun clubs kunnen verwachten?

In het profvoetbal kan men gaan naar een stadionverbod voor bepaalde fans, maar in het jeugdvoetbal is dat zeker niet zo eenvoudig en heerst er vaak straffeloosheid. Hoe wilt u in het jeugdvoetbal strenger optreden tegen racisme?

Hoe staat u tegenover puntenaftrek voor een club na het definitief stilleggen van een wedstrijd op basis van aanhoudende racistische of andere discriminerende uitlatingen door de fans van die club?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijn kabinet heeft inderdaad onmiddellijk contact opgenomen met de Pro League. We zien bij verschillende incidenten de afgelopen tijd dat de CEO van de Pro League tracht op kordate wijze te reageren en deze incidenten natuurlijk afkeurt. Dit past in het nieuwe actieplan van de Pro League, de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB), Binnenlandse Zaken, de Voetbalcel en de politie.

De maximale straffen voor supporters zijn niet gering. Voetbalsupporters die zich bezondigen aan racisme en discriminatie in het kader van voetbalwedstrijden kunnen op twee manieren worden gesanctioneerd: enerzijds op basis van de antidiscriminatiewetgeving, anderzijds op basis van de Voetbalwet.

De feiten van racisme en discriminatie in het kader van voetbalwedstrijden vallen, afhankelijk van de locatie van de feiten, onder toepassing van de Voetbalwet. Dergelijke feiten worden gekwalificeerd als aanzetten tot haat of woede ten opzichte van een of meerdere personen. In dat geval zijn er straffen voorzien. Bij schuld kan een geldboete van 250 tot 5000 euro worden opgelegd. Een administratief stadionverbod van drie maanden tot vijf jaar kan worden opgelegd. Of een van die sancties alleen. Minderjarigen kunnen enkel een stadionverbod krijgen.

Deze acties en straffen werden in het kader van het actieplan 'Samen voor Veilig Voetbal' aangescherpt, zowel in de wetgeving als in de voetbalreglementering. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld een sanctie zoals een stadionverbod tot tien jaar kan worden opgelegd. Recidive kan zelfs leiden tot een levenslang stadionverbod. Dat is altijd ook gekoppeld aan een perimenterverbod. Dat wil zeggen dat de persoon de perimeter van een voetbalstadion niet mag betreden vanaf vijf uur voor tot en met vijf uur na het einde van een voetbalwedstrijd.

Ook clubs kunnen gestraft worden of aangemaand worden tot acties. De Voetbalwet voorziet sancties voor clubs, maar ook in de reglementen van de voetbalfederatie zelf zijn er ook nog eens mogelijkheden om clubs te bestraffen met onder meer geldboetes, het verbod om wedstrijden te organiseren op eigen terreinen, en het afwerken van wedstrijden achter gesloten deuren.

De Voetbalwet gaat, voor alle duidelijkheid, ruimer dan enkel het profvoetbal in 1A en 1B, en reikt ook tot het amateurvoetbal in eerste nationale en de amateurreeksen 2 en 3, het vrouwenvoetbal in de twee hoogste nationale afdelingen, de Belgische nationale voetbalploegen bij de mannen en de vrouwen, en de nationale jeugdwedstrijden vanaf U13 van de clubs die uitkomen in 1A, of de voetbalstadions waar de Belgische nationale voetbalploegen van de mannen, vrouwen en de jeugd vanaf U13 spelen.

Er zijn dus wel krachtige instrumenten voorhanden. Ik denk dat die beter kunnen worden ingezet vooraleer we nog nieuwe maatregelen bedenken.

Ik verwijs graag naar de hoorzitting met Voetbal Vlaanderen in deze commissie, die toch specifiek in dat kader werd georganiseerd. Zij hebben hier een duidelijk overzicht gegeven van initiatieven en maatregelen allerhande. Zij hebben blijk gegeven van het feit dat zij absoluut de wil hebben – en daartoe ook de middelen en de energie hebben geïnvesteerd – om structureel iets aan dit probleem te doen. Er is een nieuw actieplan. Ook de slogan '#doedegijdatthuisook' is een duidelijke stap om de sportiviteit op alle vlakken verder aan te pakken. Ik heb dat vorige week nog aangehaald in de plenaire vergadering. Dit plan richt zich niet alleen tot spelers en trainers, maar probeert ook supporters en ouders te betrekken. Er wordt sinds dit seizoen in alle jeugdreksen ook gewerkt met een fair play-klassement, naast de gewone rangschikking. Ook met betrekking tot de implementatie van de aanspreekpunten Integriteit in de voetbalclubs neemt Voetbal Vlaanderen echt wel een voortrekkersrol op.

Er is toch een wezenlijk verschil tussen de supporter bij de eerste ploeg in het profvoetbal of in de amateurreeksen en de supporter bij jeugdwedstrijden, waar het veeleer gaat over ouders en familieleden van de spelers in kwestie. Dat is een

ander publiek, een andere en soms veel nauwere betrokkenheid ook. Dat vereist een andere set van maatregelen. Laat ons toch maar bewust zijn van de moeilijke evenwichtsoefening tussen preventie en repressie. Laat ons er toch ook van uitgaan dat we in het jeugdvoetbal via andere maatregelen dan straffen, die er uitiem misschien wel moeten kunnen zijn, tot gedragsverandering kunnen komen.

Dit is een werk van lange adem. De rol van ouders en supporters is effectief cruciaal, ook voor wat betreft de waardering en appreciatie van de scheidsrechter. Net daarom lanceerde het Centrum Ethiek in de Sport een nieuwe toolbox en organiseerde het een vorming over dit thema. Dat is nog niet naar buiten gekomen. Dat zal voor volgende maand zijn.

Dan is er nog de discussie over puntenaftrek voor foutief gedrag. Op die manier ga je de sporters op alle niveaus, zeker als je dit doortrekt tot de lagere niveaus, bestraffen voor zaken waar zij totaal geen controle over hebben. Dan voorspel ik heel veel discussies over competitievervalsing. Een sportwedstrijd wordt gespeeld om een resultaat te behalen. Als er dan enkelingen in de marge van het sportgebeuren zondigen en je straft daarvoor de prestaties van de sporter ... Ik weet ook niet wat het effect daarvan is op jeugdige sporters, ook gelet op de hoeveelheid ouders en familieleden langs de zijlijn. Ik stel voor dat daarover toch wat meer wordt nagedacht vooraleer dat zomaar uit te vaardigen. Ik vind het alleszins prima facie geen goed idee. Bovendien komen beslissingen over dergelijke specifieke maatregelen niet mij maar de sportfederaties toe.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, u geeft een heel lange opsomming. Maar als het allemaal zo goed zou werken, dan zouden we niet bijna elke week in de plenaire vergadering en in de commissie Sport vragen stellen over dat racisme en over geweld bij het voetbal. U zegt bijvoorbeeld dat preventie bij jongeren genoeg is, omdat straffen bij jeugdvoetbal niet tot gedragsverandering leidt. Het zal u misschien verbazen, maar ik geloof wel in strenge straffen bij jeugdvoetbal voor wie zich bezondigt aan racisme. Want als het zou helpen, dan zou ik hier niet zitten met mijn vragen. Week na week zien we voorbeelden van supportersgeweld of discriminatie terugkomen. Afgelopen week nog waren er vuurpijlen van de Anderlechtfans. Het geweld en de discriminerende opmerkingen die we zien in eerste klasse en tweede klasse zien we ook bij het amateur- en jeugdvoetbal. Daar mag u zich niet voor wegsteken, minister.

Voetbal Vlaanderen bevestigt dat het aantal klachten inderdaad zeer hoog ligt. Als gezinsuitstap naar het voetbal gaan, betekent de dag van vandaag een risico nemen. Respect voor elkaar is op vele plaatsen weg. In een eerdere hoorzitting van Voetbal Vlaanderen – u verwees ernaar – kregen we te horen dat de overgrote meerderheid van de klachten over discriminatie en racisme, maar liefst 88 procent ervan, uit het amateur- en jeugdvoetbal komt. En daarvoor bent u bevoegd. Daarom stel ik die vraag hier.

Als je kijkt naar de straffen die door de Nationale Kamer in de strijd tegen Discriminatie en Racisme worden uitgesproken, dan zie je – en meten is weten – dat er op honderd sancties één keer sprake was van een match achter gesloten deuren. Het gaat vooral over alternatieve sancties voor de ouders. De vraag die moet worden gesteld is of die wel genoeg effect hebben voor sommige hardleerse ouders.

Minister, hoe staat u tegenover een hardere sanctie? U hebt een beetje aangegeven dat u daar niet voor bent en dat verwondert mij. Hoe staat u eigenlijk tegenover hardere sancties, zoals een wedstrijd zonder publiek, zodat de spelers en de scheidsrechters die match eens kunnen afwerken zonder gedoe langs de zijlijn? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega, het is mijns inziens volledig terecht dat u bepaalde problematieken die er nog steeds zijn, hier op tafel legt. Maar stellen dat een gezinsuitleg naar een voetbalwedstrijd vandaag de dag een risico inhoudt, is toch een beetje alles op flessen trekken. Ik weet niet hoe vaak u stadions zoekt, maar ik probeer, als de tijd het mij toelaat, zowel het professioneel voetbal als het amateurvoetbal en als het nog even kan de jeugd ploegen ook af te schuimen tijdens het weekend en ik heb me daar zelden of nooit onveilig gevoeld. En ik denk de vele supporters met mij niet.

Integendeel zelfs, in die vijftien jaar dat ik stadions afschuim, zie ik voetbal veranderen in positieve zin. Er zijn naar mijn aanvoelen net minder incidenten, het is allemaal braver geworden, het wordt allemaal meer gefnuikt. Er zijn bepaalde goede maatregelen bij, die verandering is ook positief in die zin. Maar we mogen daar toch ook niet te ver in gaan. Supporters worden vandaag al met een vergrootglas bekeken, we zitten op professioneel niveau met een verplichte combiregeling voor niet-risicowedstrijden. Dat is een bevoegdheid van de Pro League, maar toch. We hebben stadionverboden die worden uitgeschreven zonder enig bewijs. De procedure daar is verre van transparant. Zelfs Vlaamse leeuwen worden tegenwoordig bij sommige clubs en wedstrijden in beslag genomen wegens provocerend, terwijl de Waalse haan mag blijven wapperen, terecht overigens.

Dus kom, laten we alles toch in perspectief plaatsen. Het is goed dat er dingen gebeuren en dingen bewegen, zoals de campagnes waarover het trouwens ook al in de plenaire vergadering ging, maar laten we toch de redelijkheid wat bewaren. Wat bijvoorbeeld de puntenaftrek betreft, geef ik de minister volledig gelijk.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil toch even inspelen op de verontwaardiging van collega Lambrecht naar deze minister toe. Als er echt gesanctioneerd moet worden, is dat niet de bevoegdheid van de minister van Sport. Er zijn verschillende instanties. De zeer extreme en daarmee bedoel ik de grote overtredingen, die moeten door het gerecht vervolgd worden. Anderzijds zijn er ook maatregelen die genomen kunnen worden door federaties en clubs.

Ik ga ook niet helemaal mee met het verhaal van te snel een stadionverbod of dergelijke. Met sommige zaken ben ik het wel eens. Ik herinner me Lens dat tegen Anderlecht kwam spelen en dat vanuit Noord-Frankrijk Vlaamse leeuwen bij had. Die werden in beslag genomen omdat het provocerend was, maar men wist blijkbaar niet dat die vlag ook het symbool was van die regio in Noord-Frankrijk.

Er mag wel degelijk streng opgetreden worden, maar het is ook een oproep naar diegenen die de bevoegdheid hebben om streng op te treden om dat ook te doen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De objectieve vaststelling – en ik kan dat getuigen als sportfan, ook als voetbalfan – dat er meer werk aan de winkel is in het voetbal dan in andere sportdisciplines is onmiskenbaar. Ik frequenteer regelmatig volleybal, basketbal, hockey, noem maar op. Daar zijn de incidenten veel beperkter dan bij het voetbal. Dat is juist. Ik moet dat erkennen. Maar evengoed weten we dat we die cultuuromslag niet met een straffer arsenaal zullen kunnen bewerkstelligen. Er zijn momenteel ongelooflijk veel acties die op het getouw gezet worden en waarbij Voetbal Vlaanderen toch ver zijn nek uitsteekt en concrete initiatieven neemt en daar de nodige middelen tegenover plaatst.

Ik wil daar nog aan toevoegen dat we misschien nog veel meer moeten kijken in de richting van de topsporters want er is het kopieergedrag dat je altijd vaststelt. Topsporters zijn een voorbeeld. Ze kunnen dat zijn in een positieve zin, maar ook

in negatieve zin, waarbij bepaalde handelingen, het tonen van agressie of het vieren van een doelpunt op een obscene manier altijd zijn vertaalslag vindt naar de jeugdwedstrijden en de jeugdvelden. Ook daar moeten we toch wel eens het debat durven aangaan met de profvoetballers in kwestie, dat ze zich terdege bewust moeten zijn dat hun gedrag, zowel in positieve als in negatieve zin, altijd een effect en invloed heeft op jonge spelertjes en dat ze misschien ook meer naar die wetenschap mogen handelen.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, dank u wel. 88 procent van de klachten over racisme en discriminatie komt uit het jeugdvoetbal, het amateurvoetbal. Ik vind dat niet uit. Dat zijn de cijfers. Ik vind die cijfers niet normaal. Ik hoop echt dat u dat nooit normaal vindt. Ik blijf erbij dat u als minister meer zou moeten zeggen dat er zeer streng moet worden opgetreden tegen die kleine groep die het verbodt voor de kleine groep voetballers en supporters die daar eigenlijk ook niet mee akkoord gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het meldpunt grensoverschrijdend gedrag van Voetbal Vlaanderen – 322 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, collega's, Voetbal Vlaanderen richtte een meldpunt op voor klachten, opmerkingen, vragen of suggesties over ethiek in de voetbalwereld in de ruimst mogelijke zin. Indien leden of andere betrokkenen vermoedens of vaststellingen hebben over psychisch, fysiek en seksueel grensoverschrijdend gedrag kunnen ze bij dat meldpunt terecht. Maar ook verontrusting en meldingen over discriminatie op basis van onder meer huidskleur, gender of geslacht kunnen worden gemeld, net als gevallen of vermoedens van doping, matchfixing enzovoort.

Meldingen kunnen gebeuren door te mailen of te bellen of via een online contactformulier. Na een melding kan er ofwel informatie of advies worden verschaft, maar het kan ook zijn dat er verder onderzoek volgt. Dat gebeurt telkens in overleg met de melder. Er wordt steeds gestreefd naar onderhandeling, maar als dat niet mogelijk blijkt en de feiten zeer ernstig blijken, wordt bekeken welke andere stappen genomen kunnen worden, zo is te lezen op de website. Zo zou het meldpunt bijvoorbeeld kunnen beslissen dat er nood is aan psychologische hulp. In ernstige gevallen zou een melder ook binnen de 24 uur gratis een beroep kunnen doen op een traumapsycholoog, zo konden we horen.

Het meldpunt wordt beheerd door de aanspreekpunten integriteit (API's) van de federatie en heeft niet de bedoeling noch de bevoegdheid om zelf straffen op te leggen.

Voetbal Vlaanderen biedt ook opleidingen aan over discriminatie, racisme en grensoverschrijdend gedrag voor coaches en coördinatoren. Er is ook een uitgebreid ethisch-sociaal aanbod rond onder meer grensoverschrijdend gedrag, discriminatie en racisme en laagdrempeligheid. Dit is gericht naar alle betrokkenen, namelijk clubbestuurders, coaches, scheidsrechters, ouders, supporters enzovoort.

Ik zou hierover graag de volgende vragen stellen, minister.

Na een melding bij het meldpunt kan er worden beslist dat er psychologische hulp nodig is. Hoe gebeurt dat beslissingsproces eigenlijk?

In de communicatie van Voetbal Vlaanderen is er ook sprake van een aanbod aan gratis psychologische hulp. Hoe wordt dit gerealiseerd?

Op welke manier wordt er vanuit Voetbal Vlaanderen samengewerkt met hulpverleningsorganisaties teneinde slachtoffers van ernstige feiten gepast op te kunnen vangen en eventueel te kunnen begeleiden?

Hoe worden slachtoffers geïnformeerd over hun rechten met betrekking tot het indienen van een strafklacht en hoe worden zij hier naar toegeleid?

Hoe verloopt de samenwerking met justitie en politie?

Hoe kan het meldpunt van Voetbal Vlaanderen eventueel een goed voorbeeld zijn voor andere sportfederaties?

Door wie worden de opleidingen in het kader van het ethisch-sociaal aanbod gegeven? In hoeverre wordt hiervoor een beroep gedaan op externe organisaties?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik moet opnieuw verwijzen naar de hoorzitting die deze commissie georganiseerd heeft waar al die vragen en thematieken aan bod gekomen zijn. Ik zal dus ongetwijfeld voor enkele leden in herhaling vallen.

Het meldpunt wordt beheerd door een van de aanspreekpunten integriteit, die zogenaamde API's. Bij een melding zal het API eerst en vooral een zo volledig mogelijk beeld van de situatie proberen te verkrijgen. Afhankelijk van de vaststellingen wordt er een traject gevolgd. Bijvoorbeeld bij discriminatie of racisme wordt dit overgemaakt aan het Bondsparket om nadien voor de Nationale Kamer in de strijd tegen Racisme en Discriminatie te brengen. Is er sprake van grensoverschrijdend gedrag, dan kan dat worden aangemeld bij het Vlaams Sporttribunaal. Wanneer het API merkt dat de casus dermate zwaar is dat er bijkomende psychologische ondersteuning nodig is, kan hij of zij het netwerk POBOS inschakelen om binnen de 24 uur professionele psychologische bijstand te voorzien. Het API zal hierover eerst op anonieme wijze overleggen met de collega-API's binnen de federatie om toch een tweede opinie te hebben. Ook het Internationaal Centrum Ethiek in de Sport (ICES) kan op dat vlak gecontacteerd of betrokken worden.

Voetbal Vlaanderen heeft een raamovereenkomst gesloten met POBOS. Deze organisatie profileert zich toch al sinds de jaren 90 als hét adviescentrum voor welzijnszorg en organiseert professionele hulp na schokkende gebeurtenissen en bij uiteenlopende psychosociale problemen. Ook de Vlaamse overheid doet trouwens een beroep op haar diensten en ze werden – om een concreet voorbeeld te geven – ook ingezet als het gaat over slachtofferhulp en nazorg in het kader van de aanslagen in Zaventem. Men beschikt daar over een netwerk van zowat tweehonderd erkende klinisch psychologen. Die bieden opvang, begeleiding en ondersteuning om het welzijn en welbevinden van mensen te verbeteren. Dankzij de samenwerking die Voetbal Vlaanderen ter zake heeft, kunnen ook slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag en zware agressie rekenen op de gepaste psychologische steun.

Wanneer een casus wordt overgemaakt aan POBOS worden er standaard vijf sessies betaald door Voetbal Vlaanderen. Daarmee wil men vooral de eerste snelle hulp kunnen bieden na een trauma. Wanneer er na vijf sessies nog extra nood is aan begeleiding, dan wordt een evaluatie gemaakt, in samenspraak met Voetbal Vlaanderen, het slachtoffer en POBOS.

Dit aanbod geldt voor alle duidelijkheid ook voor een scheidsrechter, bijvoorbeeld. We mogen hier niet alleen denken in het kader van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van een sporter.

Voetbal Vlaanderen heeft 4 API's in zijn rangen. Zij volgden allemaal de opleiding van het Centrum Ethiek in de Sport. Een essentieel onderdeel van die opleiding is het vlaggensysteem: weten hoe je moet reageren in welke situaties, en welke partners je moet of mag verwittigen om verdere opvolging te voorzien. Dat zit ook vervat in een handelingsprotocol. Voetbal Vlaanderen heeft nauwe contacten met de gespecialiseerde organisaties. Zo is bijvoorbeeld eerder al een beroep gedaan op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld Antwerpen. Voetbal Vlaanderen kan voor een specifieke, casegerichte ondersteuning ook altijd terecht bij het ICES.

Wat betreft uw vraag over het informeren van slachtoffers: dat zit mee vervat in het handelingsprotocol en de processen die een API doorloopt. Daar is geen eenduidig antwoord op te geven want je bent natuurlijk altijd afhankelijk van de context en een breed spectrum van gedragingen, inclusief gradaties van grensoverschrijdend gedrag. Slachtoffers worden steeds op de hoogte gebracht van hun mogelijkheden, zowel de mogelijkheden op tuchtrechtelijk vlak binnen de federatie, als bij het Vlaams Sporttribunaal, en dan zitten we op strafrechtelijk vlak. Dit wordt trouwens standaard altijd mee opgenomen in de handelwijze, het plan van aanpak, van de API.

Voetbal Vlaanderen heeft zelf geen rechtstreekse banden of samenwerking met politie en justitie in dezen. Er is wel de werkwijze die in 2018 tot stand gekomen is tussen de Vlaamse overheid en referentiemagistraten bij Justitie om te zorgen voor een verbetering van de informatiedoorstroom tussen parket en organisatie waar een verdachte of veroordeelde actief is. Er zijn contactpersonen aangeduid binnen de administraties van de Vlaamse sectoren, ook bij Sport Vlaanderen, maar voor de sportsector speelt ICES hier een zeer belangrijke en gewaardeerde rol als tussenschakel. Wanneer Voetbal Vlaanderen zaken opvangt in de pers of via het meldpunt, kunnen zij via ICES contact zoeken met het parket om de identiteit van de potentiële dader te ontvangen om zo na te gaan of men bij de federatie al dan niet stappen moet ondernemen om de veiligheid van de leden te garanderen. Dat is een aanpak die bij Voetbal Vlaanderen tot op heden positief wordt geëvalueerd.

Voetbal Vlaanderen heeft heel wat middelen ingezet op het meldpunt, zowel naar communicatie en promotie, als naar de professionele behandeling en flows van meldingen. Het gaat erover een cultuur te creëren waar iedereen zich veilig voelt en weet dat zijn of haar melding altijd in vertrouwen en professioneel wordt afgehandeld.

Voetbal Vlaanderen voerde daarnaast de verplichting in van opgeleide club-API's. Daar neemt men het voortouw, bij de andere is dat absoluut nog niet het geval. Dat maakt deel uit van het actieplan #doedegijddatthuisook. Nogmaals, dat staat nog in de kinderschoenen, het is nog maar net gelanceerd. Vanaf 1 juli 2023 is dat een absolute voorwaarde voor voetbalclubs. Ook daar gaat men verder in. Dit jaar zal Voetbal Vlaanderen meer dan duizend club-API's opleiden. Dit is een hele klus, maar het kan een inspiratie zijn voor andere sportfederaties. Sportfederaties zijn trouwens vragende partij om met elkaar veel meer kennis en projecten te gaan delen.

Tot slot: Voetbal Vlaanderen biedt verschillende opleidingen aan. Afhankelijk van de opleiding wordt de lesgever geselecteerd. Soms zijn het externe organisaties, maar het kunnen ook zelf opgeleide docenten zijn. De inhoud wordt altijd afgestemd met het Centrum Ethiek in de Sport of, afhankelijk van het onderwerp, in samenwerking met andere partners zoals de Vlaamse Sportfederatie (VSF). Via de website van Voetbal Vlaanderen kun je heel veel opleidingen en bijscholingen alerhande volgen. De inhoud wordt nadien ook altijd gratis ter beschikking gesteld via het opleidingsplatform van de federatie.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

Het is natuurlijk belangrijk dat er stappen worden gezet. Dat zien we wel en dat is ook goed. Dat is spijtig genoeg ook ongelooflijk nodig. En dat is natuurlijk voor een stuk zo omdat we nog altijd niet zover zijn dat de cultuuromslag er is, dat grensoverschrijdend gedrag – want daar focus ik dan heel specifiek op – niet kan, dat dat niet wordt getolereerd. We moeten slachtoffers op alle mogelijke manieren beschermen en er ook voor zorgen dat er door preventie en door die cultuuromslag, door vormingen, geen nieuwe slachtoffers worden gemaakt.

Daarom, minister, onderschrijf ik wel wat u hebt gezegd. De essentie is eigenlijk: we moeten in de sport, in verschillende sporten, gaan naar een cultuur waar iedereen zich veilig voelt en waar slachtoffers ook gerust moeten kunnen zijn dat, wanneer ze een klacht indienen, die in alle discretie en op een goede manier wordt afgehandeld. Het is goed dat er stappen worden gezet, maar er is natuurlijk nog heel wat werk aan de winkel.

Ik heb nog twee bijkomende zaken, minister, die ik graag wilde vragen.

U zegt: die psychologische ondersteuning, daarover is een raamovereenkomst gesloten met POBOS. Die zijn eigenlijk heel algemeen gespecialiseerd in een soort traumaondersteuning, begeleiding, psychologische begeleiding van mensen die het slachtoffer zijn geworden van ernstige feiten en misdrijven. Het is goed dat het slachtoffer wordt opgevangen en ook direct ondersteuning kan krijgen, maar we moeten natuurlijk ook zien dat het slachtoffer niet het idee krijgt dat ze van hier naar daar worden gestuurd. Want, wanneer die vijf sessies niet voldoende zijn of wanneer blijkt dat er andere gespecialiseerde hulpverlening nodig is, hoe wordt de overgang op een goede manier gemaakt? En hoe worden slachtoffers daarover geïnformeerd?

Punt twee, die justitiehuisen. Wanneer we gaan naar zaken die zich bevinden in de strafrechtelijke sfeer, hebben de justitiehuisen inzake slachtofferonthaal natuurlijk een belangrijke taakstelling. Op welke manier wordt die link gemaakt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wanneer er na vijf sessies nog nood is aan extra sessies of een extra vervolgaanbod, dan is voorzien dat er daaromtrent wordt samengezeten met Voetbal Vlaanderen, met het slachtoffer en met POBOS. Dat kan dus inderdaad. Afhankelijk van de situatie kan dat resulteren in extra sessies of mogelijk een andere opvolging. Het is alleszins niet zo dat het gewoon stopt na vijf sessies en dan is het gedaan. Het hangt af van het uiteindelijke effect van de betrokken behandeling of opvang op het slachtoffer.

Twee, wat de justitiehuisen betreft, dan zitten we volledig in de strafrechtelijke sfeer. Ik denk dat op dat vlak, en zeker in het geval van Voetbal Vlaanderen, de situatie niet anders is dan in andere gevallen. Ik zie ook niet in waarom we dat op een andere manier zouden organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden.

Ik denk dat het goed is dat er wordt voorzien in een makkelijke manier van melding, maar dan moet er aan de meldingen natuurlijk ook op een goede manier gevolg worden gegeven. Dat gebeurt nu ook via een bijkomend aanbod naar psychologische ondersteuning. Ik denk dat het goed is dat we dat goed in de gaten houden en dat we dat evalueren. Ik vind de intentie alleszins goed en ik denk dat het aanbod goed is, maar we moeten natuurlijk ook weten dat hulpverlening, en zeker psychologische ondersteuning, voor elk slachtoffer een vertrouwensrelatie

is, en dat je daar ook wel moet zien of dat op die manier lukt of dat we het slachtoffer op een andere manier beter moeten ondersteunen. Maar dat zullen we de volgende periode dan wel verder opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.